

SIJOITETUN OPPILAAN KOULUPOLUN JÄRJESTELYT JYVÄSKYLÄSSÄ

Tuulikki Löppönen, erityisopettaja

Jyväskylän kaupunki, Kukkulan koulu

Tää on mun elämää -webinaari 1.12.2020

VIP-verkosto

JYVÄSKYLÄN SISUKAS-TIIMI

Kaksi erityisopettajaa

Psykologi

Taustalla **pieni ohjausryhmä** sekä **isompi monialainen kehittäjäryhmä** MindMe-koulu kuuluu kaikille -hankkeen kautta

Hallinnollisesti Kukkulan koulun (sairaalakoulu) alaisuudessa, toiminta ei ole sairaalaopetusta

TAUSTAA

- Syyt ,jotka ovat johtaneet sijoitukseen, vaikuttavat usein myös koulunkäynnin sujumiseen
- Koulunkäynnin sujuminen on vahvasti yhteydessä sijoitettujen lasten hyvinvointiin aikuisuudessa
- Sijoitetuilla lapsille on kohonnut syrjäytymisriski, johon voidaan tutkitusti vaikuttaa koulunkäyntiä tukemalla
- Sisukas-mallissa pyritään ennaltaehkäisemään sijoitettujen lasten syrjäytymistä
- Sisukas-malli on palkittu Talentian Hyvänä käytäntönä vuonna 2016, jolloin se sai myös SOSTE-palkinnon.
- Sisukas-malli on läpäisi tiedeneuvoston arvioinnin ja hyväksyttiin tutkitusti vaikuttavana työmenetelmänä Itlan kasvuntukiportaaliin 2019 (kasvuntukeen hyväksyttyjä, näyttöön perustuvia menetelmiä suositellaan valtakunnalliseen levitykseen)

TAVOITTEENA

- Sisukas-tiimin työn ensisijaisena tavoitteena on tukea sijoitetun oppilaan koulunkäynnin ja sijoituksen onnistumista Jyväskylässä
- Tavoitteet sekä yksilö-, että yhteisötasolla

TAVOITTEET YKSILÖTASOLLA:

- Lapselle mahdollistetaan onnistuminen koulussa, uuden alun tarjoaminen murros tilanteessa, tilanteen vakauttaminen
- Kouluun kiinnittymisen tukeminen
- Kuntouttava ote: harjoitellaan koululaisen perustaitoja, arjen taitoja, elämönhallintataitoja, toimintakykyä, uskoa omiin taitoihin ja pärjäämiseen
- Ajatusten suuntaaminen ja katseen kääntäminen vaikeasta tilanteesta eteenpäin, tulevaisuuteen

TAVOITTEET YHTEISÖTASOLLA:

- Konsultoiva rooli lastensuojelulaitosten, koulujen, hoidon ja sosiaalityön välimaastossa.
- Tiedon lisääminen toimijoiden rooleista, odotuksista ja mahdollisuuksista toisilleen
- Sijoitettuihin lapsiin liittyvien ennakkoluulojen murtaminen eri toimijoiden välillä, uusien näkökulmien tuominen koulupolun järjestelyihin
- Toimia verkostojen kokoajana: tiivistää ja aktivoida yhteistyötä
- Sisukastiimi kannattelee yhdessä verkoston kanssa perhettä ja lasta kriisin keskellä
- Yhteiskunnallisesti vaikuttavaa, ennaltaehkäisevää toimintaa

KESKEISET PERIAATTEET

- **Lapsen osallisuus ja voimavaranäkökulma,** "pienin askelin kohti tavoitetta" -ajattelu
- **Lapsen tilanne kartoitetaan** laajasti, tieto koostetaan useasta lähteestä
- **Tavoitteeseen pyritään:**
 1. **järjestämällä** lapsen oppimisympäristö tuen tarpeita vastaavaksi
 2. **tiivistämällä** yhteistyötä ja selkiyttämällä vastuut lapsen moniammatillisessa verkostossa
- **Vaikuttavuutta seurataan** koulutapaamisissa, verkostopalavereissa, tiiviissä yhteistyössä sijaishuoltopaikan ja koulun välillä, kyselyillä

PROSESSIN VAIHEET

1. SELVITTELYVAIHE

- Ilmottautuminen
- Alkuselvittelyt
- Tutustuminen

2. TUETTU KOULUNALOITUS

- Koulunkäynnin aloittaminen
- Kartoitukset
- Verkostopalaveri

3. SEURANTA- JA TUKIVAIHE

- Seuranta
- Verkostotyö
- Jatkuva dokumentointi

1. SIJAISHUOLTOPAIKKA ILMOITTAA
ULKOPAIKKAKUNNALT MUUTTANEEN LAPSEN
SISUKAS-TIIMIN ERITYISOPETTAJALLE

2. JOS KOULULLE TULEE TIETO
SIJASHUOLTOPAIKKAAN MUUTTANEESTA
UUDESTA OPPILAASTA, KOULU OHJAA PAIKKAA
OTTAMAAN ALUKSI YHTEYTTÄ SISUKAS-TIIMIIN.

SISUKAS-TIIMI ALOITTAA KOULUNKÄYNNIN
JÄRJESTÄMISEN

SISUKAS-TOIMINTAAN ILMOTTAUTUMINEN

1. SELVITTELYVAIHE

ALKUSELVITYKSET, TUTUSTUMINEN, KARTOITUKSET

1. SELVITTELYVAIHE

- **Taustatietojen selvittely** sosiaalityöntekijältä, edelliseltä koululta, huoltajilta, sijaishuoltopaikalta
- **Tutustumishaastattelu** sijaishuoltopaikassa, yhteisen tavoitteen määrittely, sovitaan yhteistyön aloittamisesta, -> alustavat arviot tukitoimista ja koulujärjestelyistä
- Arviointia, tulisiko **oppimista kartoittaa** tarkemmin, onko tutkimuksia tehty (erityisopettaja, oppilashuolto, hoito, koulu)?

Erityisopettaja: Rmat, Makeko, Banuca, ALLU, ARMI, Lukimat, Minä Koululaisena-kysely

Psykologi: wisc-IV, SDQ, CBCL, VAS-jana, toimintakyvyn arviointi

OPETUSJÄRJESTELYJEN SUUNNITTELU

2. TUETTU KOULUNALOITUS

Prosessi opetuksen järjestämisestä aloitetaan oppilaan, hallinnollisen koulun ja sijaishuoltopaikan kanssa

OPISKELUPAIKKA

- Koulu
- Klinikka
- Sijaishuoltopaikka

PEDAGOGISET RATKAISUT

- Tuen portaat
- Keskeiset tukihenkilöt
- Pedagogiset ratkaisut ja hallinnolliset päätökset

SISÄLTÖ

- OPS, HOJKS

PERUSKOULUN
SUORITTAMINEN JA
JATKO-OPINNOT

A. Koulu

Usein POL 18§ päätös, erityiset opetusjärjestelyt, erilaisia opetuksen järjestämisen tapoja

B. Klinikkaopetus

Väliaikainen, koulunkäynnin rutiinien harjoittelu, keskeneräisten kokonaisuuksien loppuunsaattaminen, kun koulunkäynti ei muutoin onnistu, selvittelyvaiheen pitkittyminen

C. Sijoituspaikka

Motivaatiotyöskentely, toimintakyvynarviointi, koulupolun ja tuen tarpeen selvittelyt, oppimiskyvyn ja taitotason selvittelyt

SEURANTA, TUKI

3. SEURANTA- JA TUKIVAIHE

Kouluun siirtymisen jälkeen Sisukas-tiimi soittaa kuulumisia 2 viikon kuluttua ja osallistuu seurantapalaveriin 2 kuukauden kuluttua tai aiemmin

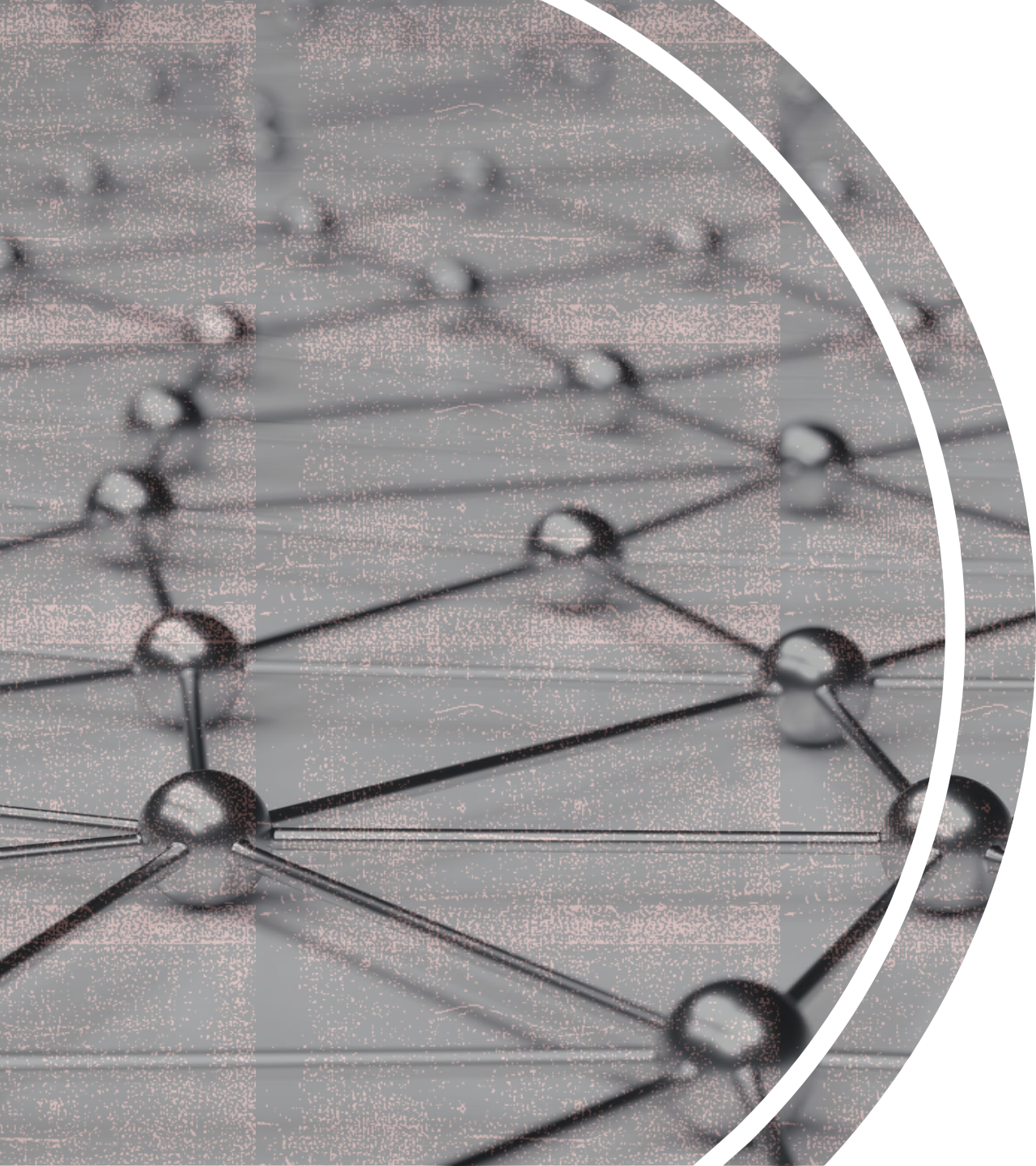

Mikäli koulunkäynnin ongelmia ilmenee omaan kouluun siirtymisen jälkeen, koulu tai sijaishuoltopaikka ottaa yhteyttä Sisukas-tiimiin. Tilannetta selvitetään ja tukitoimia pohditaan yhdessä moniammatillisesti

Sisukastiimi toimii konsultatiivisesti sijoitettujen oppilaiden asioissa, tiimiin voi ottaa matalalla kynnyksellä yhteyttä missä tahansa prosessin vaiheessa

VERKOSTOPALAVERI

3. SEURANTA- JA TUKIVAIHE

- Yhteisen todellisuuden sanoittamista
- Yhteisen tavoitteen asettamista, mikä on riittävästi tässä tilanteessa
- Jatkuva vuoropuhelu, yhteinen tarina
- Työn jako, vastuun jako

TAPAUSESIMERKKEJÄ:

Maisa 13 vuotta

- Rajattomuus, päihdekäytös, itsetuhoisia puheita, Maisa ajautunut porukkaan, jonka kanssa ei ole turvallista viettää aikaa, käy koululla muttei koulua, vanhemmuuden haasteet
- vanhemmat haluavat olla Maisan tukena, mutta kokevat neuvottomuutta haastavan tilanteen edessä

Annika 9 vuotta

- Turvattomuus verkoston puuttuessa (lähisukua ei ole), arvaamaton aggressiivinen käytös, impulssiherkkyys, itsetunto-ongelmat, psyykkinen oirehdinta, ryhmässä olemisen haastavaa, karkailee luokasta eikä halua tulla ryhmään, kielelliset pulmat

Pekko 16 vuotta

- Vakavaa väkivaltaista ja tuhoavaa käytöstä, tulipalojen sytyttämistä, ulospäin suuntautuvaa aggressiota, ongelmat vuorovaikutussuhteissa ja tunnesäätelyssä, useita rikosilmoituksia aiemmista kouluista
- Vanhemmat asuvat erillään, äiti mukana Pekon asioissa, äiti hyvin huolestunut Pekon tilanteesta

Sami 14 vuotta

- Omaehtoisuus, sulkeutuu omaan huoneeseen, ei motivoidu toimintoihin, masennus, ei kavereita, päiväryhmi kääntynyt, puhelinriippuvuus, kouluakäymättömyys
- Äidin ja isän erilaiset näkemykset tilanteesta luovat ristiriitaa Samille, Sami kokee että hänet ymmärretään jatkuvasti väärin

KOULU

Opiskelu koulussa luokkatason lukujärjestyksen mukaisesti

Koulun tavanomaiset tukimuodot tarjolla: oppilashuollon tuki, erityisopetus, tukiopetus, tukihenkilö

Koulunkäynninohjaajan tuki tarvittaessa

LYHENNETTY KOULUPÄIVÄ

Opiskelu koulussa yksilöllisen lukujärjestyksen mukaan

Koulupäivän pituus sovitaan voimavarojen mukaisesti

Jos voimavaroja riittää, opiskelua voidaan jatkaa sijoituspaikassa koulupäivän jälkeen itsenäisenä opiskeluna

Opiskelu voi tapahtua isossa luokassa tai osaksi erityisopettajan kanssa

PAJA

Opetus koululla 1-3h päivässä

Pajan opettaja laatii suunnitelman kanssa sirtä, mitä ja miten opiskelet

Opinnot etenevät muutama oppiaine kerrallaan aina tahdissa kuin voimavarat riittävät

Taito- ja taideteinit yleensä suoritetaan muuten kuin pajassa

Yksilöllinen ja joustava eteneminen

KLINIKKA

Yksityisopetus Kukkulan koululla

Opetus 1h kerrallaan 1-5 kertaa viikossa

Yksilöllinen joustava eteneminen voimavarojen mukaisesti

Harjoittelee koulunkäynnin rutineja

Tämä vaihtoehto toimii väliaikaisena opetuksena, kun selvitetään koulupaikkaa tai kerätään voimavaroja

OPETUS OMASSA SIOITUSPAIKASSA

Sisukas-tiimin erityisopettaja vastaa opetuksen järjestelystä

1-2 päivänä viikossa opetusta, itsenäisiä tehtäviä/opiskelua välipäivinä

Erityiset opetusjärjestelyt -päättös ja henkilökohtainen oppimissuunnitelma

Väliaikainen ratkaisu kouluselvittelyjen ajan, oppilaan voimavarojen mukaan

ETÄOPETUS

Opiskelu sijaishuoltopaikasta käsin

Sisukas-tiimin opettajat järjestävät opetuksen yhteistyössä oman koulun kanssa

Oppimisympäristönä Classroom, Meet ja puhelut

Yksilöllinen oppimissuunnitelma oppilaan tilanne sekä voimavarat huomioiden

URAKKAopiskelu

Opettaja laatii oppilaalle tietyn työurakan, joka toteutetaan sovituissa ajoin itsenäisesti aikuisten tuella (opettaja/ohjaaja)

Opinnot etenevät oppimissuunnitelman ja voimavarojen mukaisesti

Opettaja seuraa opintojen etenemistä säännöllisesti

Väliaikainen ratkaisu

JOPO

Joustavan perusopetuksen pienryhmä

Eteneminen yleisopetuksen suunnitelman mukaan, laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma

Toiminnalliset oppimistavat

Painotetaan työelämätaitojen kehittymistä (TET-jaksot)

Vaati ahoutumista, motivoituneisuutta sekä kykyä itsenäiseen työskentelyyn

YSIPLUS

9. vuosiluokan käynnelle oppilaille

Peruskoulun päättötodistus jäänyt saamatta

VSOP- päätös tehty

Ysiplus - pajaan osallistutun se aika, joka 9. luokan opintojen päättämiseen ja jolloin - ohjaukseen tarvitaan.

SISUKAS-TYÖSSÄ ESIINNOUSEVIA ILMIÖITÄ

Kouluakäymättömyys,
taustasyiden selvittely

Koulukiusaaminen,
miten asiaa työstetään ja
kenen kanssa, miten
huomioidaan uudessa
tilanteessa koulussa?

Hatkailu, miten puututaan
ja millaisin keinoin?

Diagnoosit, miten
huomioidaan koulussa,
oppimiseen liittyvät
tutkimukset

**Päihteet ja
mielenterveys,** kuka
hoitaa ongelmaa ja
taustasyitä, mihin oppilasta
ohjataan?

Arki sijaishuollossa,
aina arki ei ala sujumaan

Verkostotyön haasteet,
ihmisiä voi olla vaikea
tavoittaa, ei päästä yhteiseen
keskusteluun, ei ymmärretä
toistemme kieltä

**Eri toimijoiden
työnjako ja roolit**

Kehittämishaasteita ja ratkaisumalleja

Laitosten ja koulun välinen yhteistyö --> Yhteistyöiltapäivät lastensuojelulaitosten kanssa, toistemme toimintakulttuuriin syventyminen myös lainsäädännöllisestä näkökulmasta

Koulun valmistelu uuteen oppilaaseen --> Oppilashuollon yhteistyökuviot, koulujen toimintakulttuurin ja yhteisöllisen oppilashuollon kehittämistyö esim. ryhmäyttäminen, kun uusi oppilas tulee kouluun

Verkoston osaamisen kehittäminen --> Traumatietoisuuden lisääminen

Kehittämishaasteita ja ratkaisumalleja

Tiedon sirpaleisuus →

Verkostotyön tiivistäminen,
(asiakassuunnitelmapalaverissa mukana oleminen jne.)

Koulunkäytikyvyn moniammatillinen arviointi →

Sosiaalityön, hoidon, sijaishuollon ja vanhempien mukaan
kutsuminen prosessiin

Tiedon siirtyminen lapsen mukana →

Nivelvaihteyöskentely, opetusjärjestelyt

SISUKAS-tiimin tuomat hyödyt entiseen verrattuna

- 1. Oppilas ei tule enää "puskista" kouluun, vaan oppilaan tausta ja tilanne on selvitetty ennakkoon
- 2. Sijoitetun oppilaan ääni ja kuuleminen kouluasioissa toteutuu.
- 3. Konsultaatioavun pyytäminen SISUKAS-tiimiltä
- 4. Sijoitettujen lasten koulun aloitus sitoisi ilman SISUKASTA valtavan määrän opojen ja erkköjen työpanosta koulussamme
- 5. Sijaishuoltopaikkojen sitoutuminen myös onnistuneeseen koulun aloitukseen

Harri Penttinen, rehtori, Tikkakosken yhtenäiskoulu

PALAUTTEITA SISUKAS-TOIMINNASTA

- *“Sisukkaan työntekijät kohtelivat nuorta palaverissa arvostavasti ja hän koko tulleeensa kuulluksi. Nuori motivoitui suorittamaan koulua oman tasonsa mukaisesti ja Sisukas tarkasteli tilannetta jatkuvasti ja oli valmis miettimään muutoksia tarvittaessa kouluasioihin.”*
- *“Sijaishuoltopaikassa nuorella on yleensä monenlaisia haasteita ja Sisukas helpotti kovasti koulunkäynnin suunnittelua; yksi taho vastasi koko hommasta ja hoiti yhteistyötä tarvittaviin suuntiin. Tämä helpotti huomattavasti myös ohjaajien työtä.”*
- *“Sisukkaan kanssa tehty yhteistyö sujui hyvin. Toivon todella, että toiminta jatkuu!”*
- *“Nopeasti lapsen asiat lähtivät rullaamaan, asiantuntevaa osaamista.”*
- *“Yhteydenpito, henkilöstön osaaminen Sisukas toiminta huomioi lapsen yksilöllisesti ja otti haltuun/vastuun koulunkäyntiin liittyvät asiat, avoimesti yhteistyössä.”*
- *“Riittävästi tietoa olisi välitettävä koululle hyvissä ajoin ennen oppilaan saapumista koulun piiriin. Vielä ripaus selkeyttä sijoituspaikan vastuisiin oppilaan oppimisen asioissa.”*
- *“Luottamus siihen, että asiat menevät eteenpäin. Koen, että omasta sijoitetusta nuorestani otetaan koppia ja pidetään hyvää huolta.”*
- *“Lapsen asioissa käytiin useita neuvotteluja, jotka selkiyttivät kuvaa lapsen tilanteesta.”*
- *“Jokainen lapsi on otettu kivasti huomioon yksilöinä ja hyvin erilaisia opiskelumuotoja on löytynyt erilaisille lapsille ja nuorille. Tämä on ollut tosi kiva! Myös on ollut selkeää aloittaa koulupaikan etsintää ja arviointia, kun tähän on rakennettu näin selkeä väylä. Välillä integroituminen opiskeluun pois lapsen kotiympyröistä tuntui kestävän kauan ja se vaikutti välillä lasten motivaatioon työskennellä.”*

TOIMINTA SISÄLTÄÄ

Ulkopaikkakunnalta Jyväskylään
sijaishuoltopaikkoihin sijoitettujen oppilaiden

- tuen tarpeiden kartoittaminen
- opetusjärjestelyt
- tuettu koulun aloitus
- koulunkäynnin tuki ja seuranta 2v ajan
- verkostojen kokoaminen

Sisukas-tiimiin kuuluu 2 erityisopettajaa ja psykologi. Työhön sisältyy konsultoiva työote sekä klinikkaopetus.

TAVOITTEENA

Sisukas-tiimin työn tavoitteena on tukea sijoitetun oppilaan koulunkäynnin ja sijoituksen onnistumista Jyväskylässä.

Tarkoituksena on laajentaa Sisukas-toiminta koskemaan kaikkia Jyväskylän sijoitettuja oppilaita tarpeen vaatiessa.

TOIMINTATAVAT

1) Sijaishuoltopaikka ilmoittaa lapsen Sisukas-tiimin erityisopettajalle sähköpostitse (sisukas@jyvaskyla.fi) tai puhelinoitolla. Yhteydenottopyynnön voi jättää myös viestillä.

2) Jos koululle tulee tieto sijaishuoltopaikkaan muuttaneesta uudesta oppilaasta, koulu ohjaa paikkaa ottamaan aluksi yhteyttä Sisukas-tiimiin. Sisukas-tiimi aloittaa koulunkäynnin järjestämisen.

Sisukas-tiimin työ ei ole sairaalaopetusta, vaikka erityisopettajat toimivat hallinnollisesti Kukkulan koulun alaisuudessa.

TAUSTALLA

Kehittämistyön pohjana käytetään valtakunnallista Sisukas-mallia (Pesäpuu ry ja tukena ovat Jyväskylän kaupungin palvelujen lisäksi Pesäpuu ry, Valteri-koulu sekä MindMe - koulu kuuluu kaikille - kehittämisprosessi.

OTA YHTEYTTÄ

sisukas@jyvaskyla.fi

Tuulikki Löppönen, erityisopettaja
puh. 014-2668407, 050-4701008

Taina Vaismaa, erityisopettaja
puh. 014-2662805, 050-3136147

Suvi Malmberg, psykologi
puh. 014-2661847, 050-5345319

etunimi.sukunimi@jyvaskyla.fi

LISÄTIETOJA: SISUKAS-RAPORTTI KEVÄT 2020:

[HTTPS://BIT.LY/308PFMS](https://bit.ly/308PFMS)

